

Archaion Kallos

Eros v hudbě východního křesťanství

Ladislav Zemánek

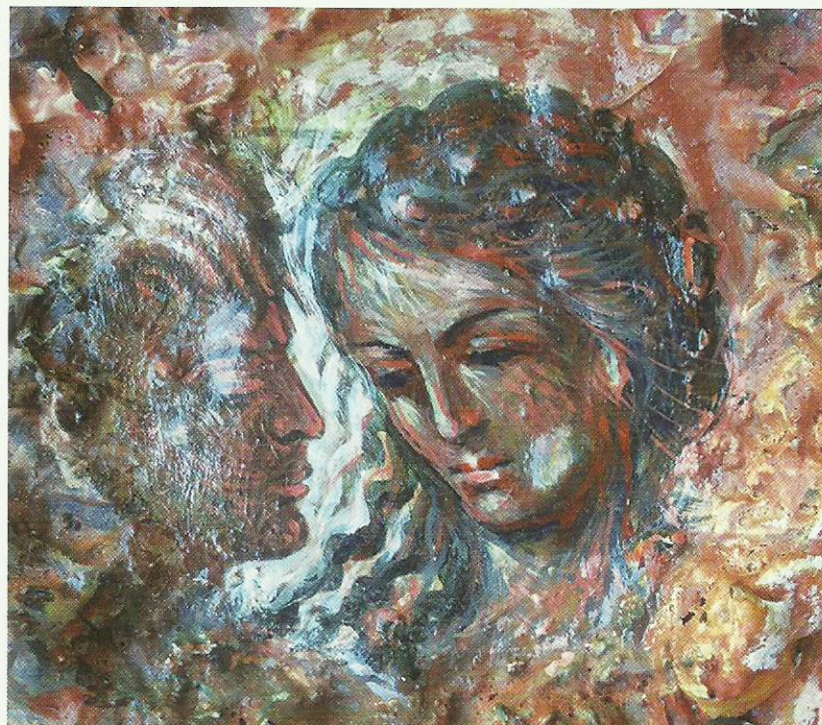
Rok se s rokem sešel a Prahu opět čeká mezinárodní festival pravoslavné hudby **Archaion Kallos**. Letos se bude konat už po šesté, a to ve dnech 5. až 15. října. Zatímco loni byla jeho hlavním tématem žena v hudbě východního křesťanství, tentokrát bude věnován *erotu*, zamilovanosti. O mnohém vypovídá samotné motto letošního ročníku: „Žízňím po tobě jak vyprahlá země...“, které je variací starozákonního žalmu Davida (Žalm 143,6).

Jako každý rok budou součástí festivalu světové premiéry skladeb současných českých skladatelů i české premiéry renomovaných autorů zahraničních. Světové premiéry se dočkají *Čtyři písně Salamounovy* Jana Duška a *Što ukrasilasje jesí* Petra Koronhályho, přímo inspirované tématem *erotu* a textově vycházející z biblické Písni písní, a také dvě skladby uměleckého ředitele a šéfdirigenta Kyperského symfonického orchestru Alkise Baltase; českou premiéru si odbude britský komponista Ivan Moody se svou skladbou *Canticum Canticorum IV*.

Festival Archaion Kallos toho ovšem návštěvníkům nabídne mnohem více. Zazní byzantské hymny a tradiční řecké písně, *Celonoční bdění* Sergeje Rachmaninova, zhudebněná světská milostná poezie autora byzantské hudby Grigorie Protosaltise, svatební písně a lidová milostná hudba z různých míst řeckého pravoslavného světa, jakož i různá ztvárnění *Písni písní* a další liturgické skladby z pera byzantských, postbyzantských i současných autorů. Všechny bude spojuvat téma *erotu*. Součástí už tradičně bude nedělní liturgie sv. Jana Zlatoustého s autentickým byzantským chorálem v podání řeckého protosaltise **Panagiotise Koutrakose**. Ten absolvoval řadu renomovaných řeckých hudebních škol; specializuje se na hru na řecký santúr i na zpěv tradiční řecké hudby. Je členem několika sborů a přes svůj nízký věk od roku 2012 vyučuje byzantskou hudbu a hru na santúr.

Jednotlivé koncerty se budou konat v pražské katedrále sv. Cyrila a Metoděje, v chrámu Zvěstování přsvaté Bohorodice na

Olšanských hřbitovech a v Malostranské besedě. Festivalu se kromě domácích souborů zúčastní i hosté ze zahraničí, například ženské pěvecké trio **Chorodia Agiu Georgiu**, řečtí sólisté **Panagiotis Koutrakos** a **Gerasimos Papadopoulos** či **Hearn Gadbois** ze Spojených států amerických.

Návštěvníci se i letos mohou těšit na doprovodné akce, ať už jde o projekci známého filmu *Pokání* gruzinského režiséra Tengize Abuladzeho v kině **PONREPO**, o výstavu pravoslavných ikon Marie Prusaliové v chrámu sv. archanděla Michaela v Kinského zahradě či o přednášku PhDr. Mariny Luptákové, Th.D., *Eros v duchovní tradici východního křesťanství* na půdě Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy. V ní se posluchači dozvědí, jak se proměňovalo chápání *erotu* na přích dějinami. „Přednáška bude o osobě

(*πρόσωπο*) a *erotu*; o božské síle – lásce, spojující vjedno kosmos i každou jednotlivou věc, která v něm je, a o osobě, jež překonává svou vlastní omezenost především skrze zamilovanost – *eros*“, popisuje Luptáková.

A proč bylo pro letošní ročník vybráno téma, které může pro mnohé nezavěšené působit tajemně? „*Eros* je podstatou pravoslavného duchovního života“, vysvětluje ředitel festivalu Marios Christou a pokračuje: „Dodnes si pamatují, jak nám náš duchovní otec na Kypru stále dokola opakoval, že smyslem

pravoslavní není etika, že naším cílem není být *hodnými lidmi*, kteří jen dodržují určitý etický kodex. Nejdůležitější je zamilovanost do jedné konkrétní osoby, do Krista. Smyslem našeho duchovního života tedy vlastně ani není dostat se do ráje, ale milovat Spasitele. Už církevní Otcové říkali, že klidně půjdou do pekla, bude-li tam Kristus“, dodává a ptá se: „Jak lze vysvětlit chování svatých, kteří celý svůj život strávili o samotě v jeskyni či na sloupu? Anebo těch, kteří žili jako blázni pro Krista, kteří byli jurodiví? A jak vysvětlit nepřekonatelnou krásu duchovní hymnografie, ikonopisectví a hudby?“ Z hlediska duchovnosti východního křesťanství je odpověď jednoznačná: jinak než skrze *eros* to nejde, uzavírá Christou.

Festival pravoslavné hudby pořádá sdružení **Filokallia**, založené v roce 2007. Jeho název, pocházející z řečtiny, znamená „milovat krásu“, a proto festival nazvaný **Archaion Kallos** („starobylá krásu“) chápe jako hledání prapůvodní, archetypální krásy, již podle pojetí církevních Otců člověk spatřil v ráji a již před svým pádem sám měl. Úspěchy minulých ročníků i velký zájem ze strany veřejnosti dokládají, že se to organizátorům daří. ■

Philokallia Ensemble (Marios Christou)

foto archiv